

Sfântul mitropolit Andrei Șaguna (1808–1873)

*Alexandru Porțeanu**

Anul acesta se împlinesc 150 ani de la moartea primului mitropolit ortodox al Transilvaniei, Andrei Șaguna, personalitate de prim-plan a istoriei moderne a României, a românilor din Transilvania.

S-a născut la 20 decembrie 1808 la Miskolc (nordul Ungariei), din părinți aromâni, botezat Anastasiu.

Aromânii din Balcani, ca urmare a masacrelor otomane (Moscopole ș.a.), s-au refugiat în nordul Ungariei și în alte zone ale imperiului.

În 1826, Andrei Șaguna a absolvit gimnaziul catolic din Pesta. A studiat filosofia și dreptul la Pesta, iar din 1829 a urmat teologia ortodoxă la Vârșeț.

În 1833 s-a călugărit cu numele de Andrei. După o vrednică activitate religioasă a fost numit, în 1846, vicar general la Sibiu, apoi în decembrie 1847 a fost ales episcop. Ca episcop a trimis la studii în străinătate tineri merituosi, deveniți apoi profesori la Seminarul „Andreian” (Ilarion Pușcariu, Zaharia Boiu și alții). Seminarul „Andreian” va deveni Institutul Teologic Ortodox de la Sibiu.

În ianuarie 1847 a avut loc episodul atragerii de către Andrei Șaguna a Caterinei Varga, militantă revoluționară maghiară, sprijinitoare a românilor, și al predării acesteia autorităților imperiale.

În timpul revoluției din 1848, Adunarea Națională de la Blaj din 3/15 mai–5/17 mai a fost prezidată de cei doi episcopi români, Andrei Șaguna și Ioan Lemeni (greco-catolic). Adunarea de la Blaj a fost una dintre cele mai importante evenimente ale Revoluției din 1848.

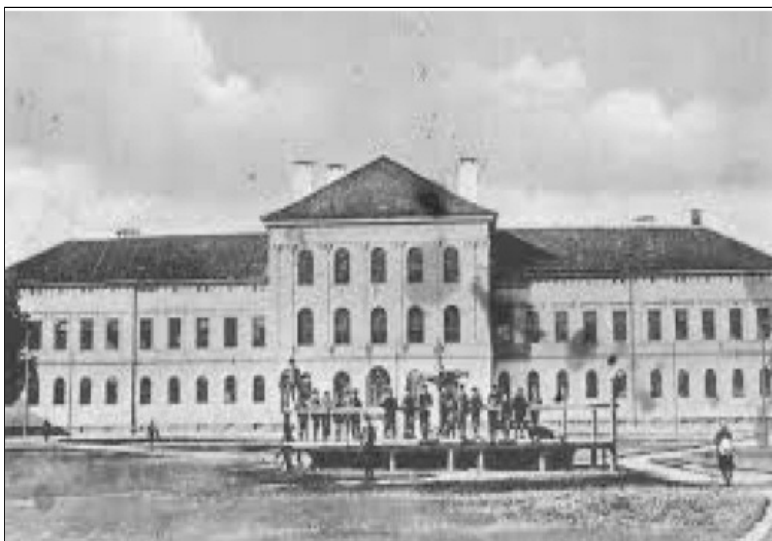

La 10/22 august 1848 a fost înființată Societatea Națională Română din Banat și părțile vestice, având ca președinte pe Andrei Șaguna. Scopurile principale ale acestei Societăți erau de ordin social-politic.

La 16/28 decembrie 1848, Adunarea Națională a fruntașilor români transilvăneni de la Sibiu a fost prezidată de Andrei Șaguna. Adunarea a făcut un bilanț și a schițat obiective ale activității sale.

Delegația Adunării române de la Sibiu, condusă de Andrei Șaguna (13/25 februarie 1849), a prezentat împăratului Franz Joseph I *Petițiunea generală a fruntașilor români din Transilvania*, rămasă fără vreun efect concret.

Din inițiativa lui Andrei Șaguna, în 1850, s-a deschis la Sibiu Tipografia Arhidiecezană. Cu

Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov

acest prilej, Andrei Mureșanu a publicat o poezie omagială ce se intitula *Trăiască Andrei Șaguna, prea demnul arhiereu!*

În decembrie 1850, Andrei Șaguna a fost înnoțat cu titlul de *baron* de către tânărul împărat Franz Joseph I.

Andrei Șaguna a publicat lucrări istorice, științifice, apologetice, teologice, pastorale și polemice, între care s-au remarcat *Elemente de drept canonic*, toate cărțile rituale bisericești (*Biblia, Evanghelia* ș.c.l.).

La 3 ianuarie 1853, din inițiativa lui Andrei Șaguna, a apărut la Sibiu gazeta „Telegraful Român”, care se editează și astăzi, fiind cea mai lungă apariție din istoria presei românești. Primul său redactor a fost Aron Florian.

Andrei Șaguna a organizat temeinic învățământul teologic ortodox, inclusiv prin *Statutul Organic*, pe care l-a conceput. A înființat peste 800 de școli primare confesionale, a tipărit numeroase manuale școlare. A întemeiat gimnaziile ortodoxe din Brașov și Brad. Românii din Transilvania aveau un număr mic de școli gimnaziale sau teologice (Sibiu, Năsăud, Caransebeș, Arad). În 1850 a fost înființat gimnaziul de la Brașov, ridicat la rangul de liceu, astăzi Colegiul Național „Andrei Șaguna”. Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov a fost o școală de elită, dintre elevii săi ridicându-se un număr considerabil de membri ai Academiei Române, de personalități culturale-științifice și politice românești.

Ca fost elev al Liceului „Andrei Șaguna” din Brașov, pot depune mărturie asupra nivelului ridicat al pregătirii ce o ofereau numeroși profesori de valoare superioară (Ion Nicoară – istorie, Nicolae Baboie – istorie, Nicolae Gane – limba română, Traian Săsărman – matematică, Fabiu Sânjoan – științe naturale și alții). Liceul de mare tradiție se distingea și prin uniformă, prin chipiul „Regele Carol”, prin activități colegiale („Comanda” din Poiana ș.a.). Clădirea Liceului „Andrei Șaguna” din Brașov este impozantă. Eu am dat examenul de admitere la Liceul „Șaguna”, la începutul verii anului 1944, când, din cauza bombardamentelor, liceul se mutase la Bran. Examenul s-a desfășurat pe iarba verde, la poalele castelului și a fost sever, la el participând cei doi fii ai Principesei Ileana. Viața de elev șagunist avea reguli stricte, inclusiv respectul celor din cursul inferior pentru cei din cursul superior al liceului.

În 1860, Andrei Șaguna a publicat la Sibiu *Istoria bisericii ortodoxe răsăritene, universală*, două volume.

La 23 octombrie/4 noiembrie 1861 a luat ființă, la Sibiu, Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Română, ASTRA, al cărui prim președinte a fost Andrei Șaguna. ASTRA a fost echivalentul din Transilvania al Academiei Române de la București.

În zilele de 7/19–11/23 noiembrie 1863 s-au desfășurat la Sibiu lucrările Congresului național al românilor, care a desemnat o delegație formată din zece personalități – în frunte cu Andrei

Șaguna –, pentru a merge la Viena spre a expune împăratului revendicările politice ale românilor.

La 12/24 decembrie 1864, Episcopia ortodoxă română de la Sibiu a fost ridicată la rangul de Mitropolie (având în componență Episcopiile de la Caransebeș și Arad), cu Andrei Șaguna ca Mitropolit. Slujirea ca Mitropolit a funcționat din decembrie 1864 până la decesul său, la Rășinari, din 28 iunie 1873, cu ultimii trei ani marcați de boală. Mausoleul lui Andrei Șaguna se află la Rășinari.

Andrei Șaguna a fost membru de onoare al Academiei Române. A fost canonizat la 29 octombrie 2011 la Sibiu, de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, devenind Sfântul Mitropolit Andrei Șaguna.

Cu ajutorul lui Andrei Șaguna, românii din Transilvania au dobândit un statut politic superior, cu o contribuție activă la progresul general al poporului român. Prin canonizarea sa, Andrei Șaguna a devenit reprezentantul de seamă al întregii spiritualități românești.

Mausoleul de la Rășinari